

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/143/2018
Identifikačné číslo spisu: 5316203583
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5316203583.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ U. S., bývajúceho v A., G., 2/ J. S., bývajúcej v A., G., 3/ K. Y., bývajúcej v A., L., 4/ T. W., bývajúceho v S., Q., zastúpených JUDr. Ladislavom Ščurym, advokátom so sídlom v Čadci, Mierová 1725, proti žalovaným 1/ N. T., bývajúcemu v A., G., 2/ R. T., bývajúcej v A., zastúpeným Advokátskou kanceláriou Mgr. Dr. Anton Kušnir, so sídlom v Žiline, J. Reka 13, 3/ Y. Q., bývajúcej v G., 4/ E. M., bývajúcej v V., S., 5/ Y. Q., bývajúcej v Y., S., 6/ U. C., bývajúcemu v W., S. 7/ K. C., bývajúcemu v H., S., o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 16 C 114/2016, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 12. decembra 2017 sp. zn. 5 Co 334/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca rozsudkom z 27. januára 2017 č. k. 16 C 114/2016 - 78 v spojení s opravným uznesením z 26. septembra 2017 zamietol žalobu, žalovaným 1/ až 7/ priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Uviedol, že predmetná žaloba je žalobou určovacou, predpokladom úspešnosti ktorej je, že strany majú vecnú legitimáciu a na požadovanom určení je naliehavý právny záujem. Na to, aby sa niekto stal stranou sporu, netreba, aby bol účastníkom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorý v spore ide, stačí, ak podá žalobu alebo, aby bola proti nemu podaná žaloba. Vecnú legitimáciu má zásadne ten, kto je stranou právneho vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide. Nedostatok vecnej legitimácie na naliehavom právnom záujme je dôvodom zamietnutia žaloby. Určenia, že vec hnutelná alebo nehnuteľná patrí do dedičstva po poručiťelovi je oprávnený (vecne legitimovaný) požadovať len ten, koho práva alebo povinnosti (jeho právnej sféry) sa takéto určenie týka. Takouto osobou môže byť len ten, kto je poručiťelovým dedičom, prípadne jeho právnym nástupcom. V tomto konaní žalobcovia nepreukázali, že sú právnymi nástupcami po poručiťelke a teda títo nie sú aktívne vecne legitimovaní na podanie žaloby o určenie, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťelke, nakoľko takéhoto určenia sa môže domáhať len dedič. Poukázal na rozhodnutie č. 45/2003. Na pojednávaní 27. januára 2017 právny zástupca žalobcov ústne do zápisnice

žiadal, aby súd konanie zastavil voči žalovaným 4/až 7/ a aby ich do konania pC.ustil ako žalobcov 5/až 8/. Z ustanovenia § 125 CSP v spojení s § 123 ods. 2 CSP jednoznačne vyplýva, že podanie vo veci samej, ktorým je aj späťvzatie žaloby (vrátane čiastočného späťvzatia v danom prípade voči žalovaným 5/ až 8/), prípadne zmenu žaloby čo sa týka okruhu strán možno urobiť jedine písomne v listinnej alebo elektronickej podobe. Právny zástupca urobil tento právny úkon na pojednávaní ústne do zápisnice (v snahe zabrániť zamietnutiu žaloby z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcov 1/ až 4/), pričom takúto formu podania § 125 ods. 1 CSP vylučuje a preto súd na tento právny úkon neprihliadol.

2. Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobcov 1/ až 4/ rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením z 26. septembra 2017 potvrdil, žalovaným 1/ až 7/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcom v plnom rozsahu s tým, že o výške trov konania bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením. Konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Vychádzajúc zo skutkových okolností prejednávanej veci odvolací súd súhlasil so záverom prvostupňového súdu, že žalobcovia nepreukázali svoju legitímáciu na podanie predmetnej žaloby, ktorá skutočnosť mala za následok jej zamietnutie. Rovnako za správny považoval aj postup súdu prvej inštancie pokiaľ išlo o podanie právneho zástupcu žalobcov na pojednávaní 27. januára 2017, ktorým žiadal konanie voči žalovaným 4/ až 7/ zastaviť a následne ich pripustiť ako žalobcov 5/ až 8/, nakoľko nespĺňal formu, ktorú pre takéto podanie vyžaduje § 125 CSP, pre ktorú skutočnosť naň nemohol prihliadať a teda ani o ňom rozhodnúť. Nesprávne určenie subjektov na jednotlivých sporových stranách v sporovom konaní nemôže súd odstrániť ex offa a nemôže o tomto nedostatku žalobcov poučiť podľa § 160 ods.1 CSP. Neposkytnutím poučenia v tomto prípade nedochádza k odňatiu možnosti pred súdom konať, lebo súd je povinný stranám poskytnúť poučenie len o ich procesných právach. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku podali dovolanie žalobcovia, pričom jeho prípustnosť vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Navrhli rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedli, že v danom prípade pochybil už súd prvej inštancie, ktorý na pojednávaní 27. januára 2017 neprihliadol na procesný úkon - prednes právneho zástupcu a to úpravu žaloby, čo do upresnenia strán sporu. Podľa nich mal súd o takomto procesnom návrhu rozhodnúť priamo na pojednávaní, neprihliadnutie naň je takým zásahom do ich procesných práv a takej intenzity, že bolo zasiahnuté do ich práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti podotkli, že zmena žaloby môže byť ako prednes učinенý priamo na pojednávaní a tento nemusí byť v písomnej forme podľa § 125 ods. 1 CSP, nakoľko takýto prednes bude zachytený a bude súčasťou zápisnice z pojednávania alebo zvukového záznamu. Uvedený názor uvádza aj odborná literatúra a odborná prax, pričom poukázali na CSP, Veľký komentár, str. 514, ako i judikatúra súdov prvej inštancie, ktoré súdy rozhodli priamo na pojednávaní o prednesoch strán a tieto prednesy boli návrhmi na zmenu žaloby vo veci samej. Podľa nich prednes právneho zástupcu iba upravil označenie dedičov po E. C. tak, že týchto žiadal do konania pripustiť na strane žalobcov a zároveň voči nim vzal žalobu späť ako voči žalovaným, podľa nich mal súd o takomto procesnom návrhu rozhodnúť priamo na pojednávaní. Keďže však prípustnosť dovolania opreli o § 421 ods. 1 písm. b/ CSP tak dovolaním žiadali, aby dovolací súd vyslovil svoj záväzný právny názor v tom zmysle, že za akých okolností sa má ten ktorý procesný návrh strany sporu alebo jeho právneho zástupcu vyhodnotiť ako podanie a za akých okolností ako prednes vzhľadom na rozdielnosť formy týchto procesných úkonov vymedzených v § 125 a § 181 CSP a ako majú súdy o nich rozhodnúť.

4. Žalovaní sa k dovolaniu nevyjadрили.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je nasledovné:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu

odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

11. V civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

12. Dovolací súd zistil, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) oprávnené osoby, zastúpené advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovoláním, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 CSP) dovolatelia napádajú rozsudok odvolacieho súdu, ktorým potvrdil ako vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie.

13. Dovolanie žalobcov posúdil dovolací súd podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolacie dôvody, ktoré uplatnili, treba posúdiť podľa § 420 písm. f/ CSP.

14. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných

do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

16. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

17. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

18. Majúc na zreteli vyššie uvedené, dovolací súd považuje z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP za neopodstatnenú námietku žalobcov, že súd prvej inštancie na pojednávaní 27. januára 2017 nerozhodol a neprihliadol na procesný úkon - prednes právneho zástupcu a to úpravu žaloby, čo do upresnenia strán sporu. V predmetnom spore sa žalobcovia žalobou domáhali určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiiteľke. Žalobcovia nepreukázali svoju legitimáciu na podanie predmetnej žaloby. Pokiaľ by aj súd prvej inštancie, odhliadnuc od formy podania podľa § 125 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 2 CSP, prihliadol na prednes právneho zástupcu žalobcov, na právnom posúdení veci by sa nič nezmenilo.

19. Na podklade vyššie uvedeného dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobcov nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné.

20. Najvyšší súd potom pristúpil ku skúmaniu, či žalobcovia dôvodne vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z dôvodu, že nimi napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dospel k záveru, že žalobcovia tak robia neopodstatnene.

21. Žalobcovia v dovolaní tvrdia, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Z ich argumentácie vyplýva, že za nosný dôvod dovolania považujú zodpovedanie právnej otázky „za akých okolností sa má ten ktorý procesný návrh strany sporu alebo jeho právneho zástupcu vyhodnotiť ako podanie a za akých okolností ako prednes vzhľadom na rozdielnosť formy týchto procesných úkonov vymedzených v § 125 a § 181 CSP a ako majú súdy o nich rozhodnúť“.

22. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku) a súčasne o takú (právnu) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

23. Z toho, ako žalobcovia vymedzili právnu otázku je zjavné, že sa týka len posúdenia rozdielnosti formy procesných úkonov vymedzených v § 125 a § 181 CSP. Na riešení žalobcami vymedzenej právnej otázky ale odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil. Podstata dôvodu, so zreteľom na ktorý v danom spore súd prvej inštancie žalobu zamietol a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil, spočíva v právnom názore, že subjekt stojaci na žalujúcej strane nie je v danom prípade aktívne legitimovaný.

24. Dovolací súd z uvedených dôvodov dovolanie žalobcov odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ a f/ CSP.

25. Dovolací súd úspešným žalovaným nepriznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom, pretože im v tomto konaní trovy nevznikli.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.